

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työehtosopimuslain
2 §:n ja eräiden mainittuun lakiin liittyvien lakien muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että jäljennökset tai tekniset tallenteet työehtosopimuksista sekä kunnallisista ja evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista olisi toimitettava työsuojeluhallitukselle. Valtion virkaehtosopimusten ja valtionapulaitosten toimiehtosopimusten

toimittaminen ehdotetaan järjestettäväksi hallinnon sisäisin määräyksin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua niiden vahvistamisesta siten, että niitä sovellettaisiin voimaantulon jälkeen tehtäviin työ-, toimi- ja virkaehtosopimuksiin.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Nykyinen tilanne

Työsopimuslain (320/70) 17 §:n 1 momentin mukaan työnantajan on työ sopimuksessa tai työsuhteessa muuten noudatettava vähintään niitä palkka- ja muita työehtoja, jotka kyseessä olevasta tai siihen lähinnä rinnastettavasta työstä asianomaisen alan yleiseksi katsottavassa valtakunnallisessa työehtosopimuksessa on noudatettavaksi määrätty. Laki siis edellyttää myös järjestäytymättömältä työnantajalta, että hänen on noudatettava kolmansien osapuolien tekemää sopimusta, jota hänelle ei automaattisesti toimiteta.

Työehtosopimuslain (436/46) 2 §:n 2 momentin nojalla on työehtosopimukseen osallisen työnantajapuolen toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle kuukauden kuluessa työehtosopimuksen tekemisestä oikeaksi todistettu jäljennös sopimuksesta.

Vuoden 1987 loppuun saakka voimassa olleen työriitojen sovittelusta annetun asetuksen (909/70) 5 §:n 1 momentin nojalla valtakun-

nansovittelijain toimiston tehtävänä on ollut säilyttää edellä mainitut sosiaali- ja terveysministeriön toimitettavat työehtosopimukset ja pitää niistä kortistoa tai luetteloa. Kun työehtosopimuksia ei sovittelijan toiminnassa ilmoitetun mukaan tarvita eikä valtakunnansovittelija ole sen enempää sopimusten noudattamisen valvoja kuin tulkitsijakaan, poistettiin velvollisuus niiden säilyttämiseen uudesta työriitojen sovittelusta annetusta asetuksesta (1205/87).

Valtion virkaehtosopimuslain 26 §:n (764/86), kunnallisen virkaehtosopimuslain (669/70) 28 §:n, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain (968/74) 21 §:n ja yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain (238/79) 21 §:n nojalla on asianomaisen työnantajaorganisaation toimitettava jäljennös tehdystä virka- tai toimiehtosopimuksesta valtakunnansovittelijain toimistoon.

1.2. Ehdotetut muutokset

Tarkoituksena on, että työriitojen sovittelusta annetun asetuksen 11 §:n mukainen velvoite

pitää rekisteriä työ- ja virkaehtosopimuksista poistettaisiin valtakunnansovittelijain toimistolta. Koska sopimusten keskitetty kokoaminen on edelleenkin perusteltua, esitetään työsuojeluhallitusta työ-, toimi- ja virkaehtosopimukset kokoavaksi ja säilyttäväksi viranomaiseksi.

Työsuojeluhallituksen tehtävänä on valvoa työsopimuslain noudattamista ja tässä yhteydessä erityisesti työsopimuslain 17 §:ssä tarkoitettujen työehtosopimusten noudattamista. Tämän valvontatehtävän hoitamiseksi työsuojeluhallitus tarvitsee nopeasti tiedon uusien työehtosopimusten sisällöstä. Työehtosopimukset sisältävät työsuhteasiain ohella sopimusmääräyksiä jossain määrin myös työturvallisuuteen liittyvistä asioista. Työsuojeluhallituksen on tarpeellista olla myös näistä sopimusmääräyksistä tietoinen.

Erityisesti järjestäytymättömien työnantajien mutta myös työntekijöiden kannalta mahdollisuus saada viranomaiselta tietoa sopimusten olemassaolosta, yleissitovuudesta ja sisällöstäkin on tarpeellinen silloin, jos tietoa ei muulla tavoin ole saatavissa. Tiedon tarve on välittömästi uusien sopimusten solmimisen jälkeen suuri, koska silloin varsinkin järjestäytymättömät työntekijät ja työnantajat tiedustelevat myös työsuojelutarkastajilta palkkojen tarkistuksista ja muista sopimusten muutoksista.

Työsuojeluhallituksella on myös kokemusta ja edellytykset tehtävän hoitamiseen. Työsuojeluhallitus pitää jo nykyisinkin useita atkrekistereitä ja -tiedostoja, kuten Suomen virallista tilastoa XXVI työtaturmista, työtaturmien selostusrekisteriä, terveydelle vaarallisten aineiden rekisteröintijärjestelmää, työpaikatietojärjestelmiä, kone- ja laitehyväksyntöjä ja lausuntoja koskevaa rekisteriä sekä panostajarekisteriä.

Tietotekniikan antamia mahdollisuuksia hyväksi käyttäen voitaisiin myös työministeriössä monipuolisemmin ja joustavammin hyödyntää keskitetysti kerättyjä tietoja sopimusten sisällöstä työpolitiikan ja työläinsäädännön kehittämistyössä. Tällöin voitaisiin nopeasti ja kattavasti saada tietoa erilaisten sopimusmääräysten yleisyydestä ja sitä kautta lainsäädännön mahdollisista muutostarpeista. Myös eri palkansaajaryhmiä koskevien sopimusmääräysten vertailu helpottuisi.

Tarkoituksena on, että työsuojeluhallitus voisi tarpeidensa ja mahdollisuuksiensa mukaan ratkaista sen, miten sopimusten rekiste-

röinti järjestettäisiin. Pidemmällä aikavälillä voitaneen ajatella, että sopimuksista kehitetään Valtion tietokonekeskuksen normitietokannan jatkeeksi laajemminkin hyödynnettävissä oleva tietokanta. Se palvelisi eri sopijaosapuolten ja työsuojeluviranomaisten lisäksi sopimuksia soveltavia tahoja.

1.3. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnankin taholta on kiinnitetty huomiota erityisesti järjestäytymättömien pientyönantajien mahdollisuuksiin saada käyttöönsä tarvitsemansa työehtosopimukset.

Pienteollisuuden Keskusliitto on 4 päivänä toukokuuta 1987 kannellut oikeuskanslerille yleissitovien työehtosopimusten saatavuudesta. Apulaisoikeuskansleri on 30 päivänä marraskuuta 1988 päivätyssä kirjeessään numero 4366 todennut, että yleissitovien työehtosopimusten saatavuutta on yleisesti pidetty ongelmallisena erityisesti uusien sopimusten valmistumiseen liittyvän viivästyksen johdosta.

Ehdotuksesta on kuultu sisäasiainministeriötä, opetusministeriötä, valtiovarainministeriötä, työvoimaministeriötä, kirkkohallitusta, valtakunnansovittelijaa, työsuojeluhallitusta, keskeisiä työmarkkinajärjestöjä sekä Pienteollisuuden Keskusliittoa ja Suomen Yrittäjien Keskusliittoa.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Koska esitys ei edellytä työsuojeluhallitukselle lisätiloja tai lisähenkilökuntaa, ei esityksellä ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

Sopimusten toimittaminen työsuojeluhallitukselle on tulevaisuudessa tarkoituksenmukaista hoitaa yleensä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla. Sopimusten automaattinen siirto työsuojeluhallitukselle edellyttää kuitenkin tietoliikenneyhteyksiä työsuojeluhallituksen ja sopijajärjestöjen välille. Tiedot olisi mahdollista siirtää myös sellaisessa muodossa, joka joustavasti soveltuu automaattisen tietojenkäsittelyn tarpeisiin. Tavoitteena oleva järjestely aiheuttaa jossain määrin työsuojeluhallitukselle lisäkustannuksia silloin, kun tekstinkäsittely ei tapahdu automaattisen tietojenkäsittelyn avulla.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Työehtosopimuslaki, kunnallinen virkaehtosopimuslaki ja laki evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista

Otsikossa mainittujen lakien nojalla työnantajaosapuolen on toimitettava sopimukset viranomaiselle kuukauden kuluessa joko niiden tekemisestä, hyväksymisestä tai allekirjoittamisesta. Ehdotuksen mukaan toimittamisvelvollisuus säilyisi työnantajaosapuolella. Muutos olisi, että sopimukset toimitettaisiin vastaisuudessa työsuojeluhallitukselle yleisperusteluissa esitetyistä syistä. Ehdotus mahdollistaa sopimusten toimittamisen joko perinteisellä tavalla tai tietoteknisiä keinoja hyväksi käyttäen.

Lisäksi ehdotetaan, että työehtosopimuslain 2 §:n 3 momenttia muutettaisiin vastaavasti, jotta myös sopimukseen osallisissa tapahtuvista muutoksista ja sopimuksen voimassaolon lakkaamisesta joihinkin tai kaikkiin osapuoliin nähdessä tieto tulisi samalle viranomaiselle.

Yhdenmukaisuuden vuoksi, ja jotta myös kunnalliset ja evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimukset olisivat yleisperusteluissa esitetyistä syistä viranomaisten tiedossa ja käytössä, ehdotetaan, että jäljennökset tai tekniset tallenteet myös näistä sopimuksista olisi toimitettava työsuojeluhallitukselle.

Voimassa olevan työehtosopimuslain sanamuodon nojalla sopimukset on toimitettava kuukauden kuluessa niiden tekemisestä. Muissa esitykseen sisältyvissä säännöksissä toimittamisvelvollisuus alkaa sopimusten hyväksymisestä tai niiden allekirjoittamisesta. Terminologian yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan, että toimittamisvelvollisuus alkaisi kaikissa tapauksissa sopimuksen allekirjoittamisesta. Järjestelmästä riippuen menettelyt sopimuksia hyväksyttäessä voivat olla erilaisia. Sopimusten allekirjoittamista voidaan pitää sellaisena ajankohtana, jolloin sopimukset on jo hyväksytty organisaatiota koskevista säännöksistä, määräyksistä tai säännöistä riippumatta.

1.2. Valtion virkaehtosopimuslaki ja yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaki

Valtion virkaehtosopimuksen toimittamisesta valtakunnansovittelijain toimistoon on säädetty valtion virkaehtosopimuslain 26 §:ssä. Valtion virkaehtosopimuslain 26 § ehdotetaan kumottavaksi. Kun kyse on valtionhallinnon sisällä tapahtuvasta tiedonsiirrosta viranomaiselta toiselle, on tarkoituksenmukaisempaa, että hallinnon sisäisin ohjein järjestetään se, miten myös valtion virkaehtosopimukset ja niitä koskevat muutokset toimitettaisiin työsuojeluhallitukselle.

Yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta annetun lain (239/79) 5 §:n nojalla sopimusvaltuuskunnan puolesta neuvottelut käy valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriö huolehtii myös sopimusvaltuuskunnalle kuuluvien asioiden valmistelusta ja sen päätösten täytäntöönpanosta. Kun sama valtion viranomainen huolehtii sekä valtion virkaehtosopimuksista että yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan tekemistä toimiehtosopimuksista, voitaneen myös toimiehtosopimusten toimittamista työsuojeluhallitukselle pitää hallinnon sisäisenä asiana. Tämän vuoksi ehdotetaan myös yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain 21 § kumottavaksi ja toimittamismenettely järjestettäväksi hallinnon sisäisin määräyksiin.

2. Voimaantulo

Muutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua niiden vahvistamisesta ja siten, että voimaantuloajankohdan jälkeen tehdyistä sopimuksista jäljennökset tai tekniset tallenteet on toimitettava työsuojeluhallitukselle samoin kuin ilmoitukset työehtosopimuksiin osallisissa tapahtuvista muutoksista. Myös valtion virkaehtosopimuslain 26 §:n ja yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain 21 §:n kumoaminen sa-

masta ajankohdasta on tarkoituksenmukaista. Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki työehtosopimuslain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 7 päivänä kesäkuuta 1946 annetun työehtosopimuslain (436/46) 2 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

2 §

Sopimukseen osallisen työnantajapuolen on kuukauden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta lukien toimitettava siitä jäljennös tai tekninen tallenne työsuojeluhallitukselle.

Jos työnantaja, työnantajain yhdistys tai työntekijäin yhdistys jälkeinpäin yhtyy tai yrityksen haltija 5 §:n mukaan tulee osalliseksi työehtosopimukseen taikka jos työehtosopimus joihinkin tai kaikkiin siihen osallisiin nähden

lakkaa olemasta voimassa, on sopimukseen osallisen työnantajapuolen toimitettava ilmoitus siitäkin kuukauden kuluessa työsuojeluhallitukselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja sitä sovelletaan voimaantulon jälkeen tehtyihin työehtosopimuksiin ja voimaantulon jälkeen tapahtuvista sopimukseen osallisten muutoksista tehtäviin ilmoituksiin.

2.

Laki kunnallisen virkaehtosopimuslain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 6 päivänä marraskuuta 1970 annetun kunnallisen virkaehtosopimuslain (669/70) 28 § seuraavasti:

28 §

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen on kuukauden kuluessa virkaehtosopimuksen allekirjoittamisesta toimitettava jäljennös tai tekninen tallenne sopimuksesta työsuojeluhallitukselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja sitä sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tehtyihin virkaehtosopimuksiin.

3.

Laki evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista 20 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (968/74) 21 § seuraavasti:

21 §

Kirkon sopimusvaltuuskunnan on kuukauden kuluessa virkaehtosopimuksen allekirjoittamisesta toimitettava jäljennös tai tekninen tallenne sopimuksesta työsuojeluhallitukselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja sitä sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tehtyihin virkaehtosopimuksiin.

4.

Laki**valtion virkaehtosopimuslain 26 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 6 päivänä marraskuuta 1970 annetun valtion virkaehtosopimuslain 26 §, sellaisena kuin se on 24 päivänä lokakuuta 1986 annetussa laissa (764/86).

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 _____ .

5.

Laki**yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain 21 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 23 päivänä helmikuuta 1979 annetun yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain (238/79) 21 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 _____ .

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 1989

Tasavallan Presidentti**MAUNO KOIVISTO**Työministeri *Matti Puhakka*

1.

Laki

työehtosopimuslain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 7 päivänä kesäkuuta 1946 annetun työehtosopimuslain (436/46) 2 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä lukien on *oikeaksi todistettu* jäljennös siitä sopimukseen osallisen työnantajapuolen toimitettava sosiaaliministeriölle.

Jos työnantaja, työnantajain yhdistys tai työntekijäin yhdistys jälkeensä yhtyy tai yrityksen haltija 5 §:n mukaan tulee osalliseksi työehtosopimukseen taikka jos työehtosopimus joihinkin tai kaikkiin siihen osallisiin nähden lakkaa olemasta voimassa, on ilmoitus siitäkin sopimukseen osallisen työnantajapuolen toimitettava kuukauden kuluessa sosiaaliministeriölle.

Sopimukseen osallisen työnantajapuolen on kuukauden kuluessa sopimuksen *allekirjoittamisesta* lukien toimitettava siitä jäljennös *tai tekninen tallenne työsuojeluhallitukselle*.

Jos työnantaja, työnantajain yhdistys tai työntekijäin yhdistys jälkeensä yhtyy tai yrityksen haltija 5 §:n mukaan tulee osalliseksi työehtosopimukseen taikka jos työehtosopimus joihinkin tai kaikkiin siihen osallisiin nähden lakkaa olemasta voimassa, on sopimukseen osallisen työnantajapuolen toimitettava ilmoitus siitäkin kuukauden kuluessa *työsuojeluhallitukselle*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 ja sitä sovelletaan voimaantulon
jälkeen tehtyihin työehtosopimuksiin ja voimaantulon jälkeen tapahtuvista sopimukseen osallisten muutoksista tehtäviin ilmoituksiin.

2.

Laki

kunnallisen virkaehtosopimuslain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 6 päivänä marraskuuta 1970 annetun kunnallisen virkaehtosopimuslain (669/70) 28 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 §

Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan on kuukauden kuluessa virkaehtosopimuksen allekirjoittamisesta toimitettava jäljennös sopimuksesta valtakunnansovittelijan toimistoon.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen on kuukauden kuluessa virkaehtosopimuksen allekirjoittamisesta toimitettava jäljennös *tai tekninen tallenne* sopimuksesta *työsuojeluhallitukselle*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 ja sitä sovelletaan sen voimaantulon
jälkeen tehtyihin virkaehtosopimuksiin.

3.

Laki**evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksesta 20 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (968/74) 21 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

Kirkon sopimusvaltuuskunnan on kuukauden kuluessa virkaehtosopimuksen allekirjoittamisesta toimitettava jäljennös valtakunnan-sovittelijain toimistoon.

Kirkon sopimusvaltuuskunnan on kuukauden kuluessa virkaehtosopimuksen allekirjoittamisesta toimitettava jäljennös *tai tekninen tallenne* sopimuksesta *työsuojeluhallitukselle*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja sitä sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tehtyihin virkaehtosopimuksiin.

